

zal wor-
enen, dan
voor hen,
ndige be-
is van

de Doop
re Doop
ad uitver-

ik uitver-

een echte
oof staan,
niet meer
le synode,
de Doop

niets aan
chte Doop
was, heb
ners reeds

, die staat
wat heeft
?"

Doop zoo

arvan. Men

aag willen
t aan uw

echt. Maar
en hij naar
moet?

n, dat doe
ijn Doop".
eft Chris-
wel zoudt
dan in te
nooit meer
doen.

n dag ren-

h telkens)

terug! En
begrijpen!
later nog,
klimmende
t hij aldus
onderzoek
nades vóór
ynodes
elfde resul-
Smilde's
onthouden!
lat „de be-
uigend" en
historische

le vind ik,

f. Dijk den
'n rasechte
eft van zijn
m kan niet
t verdiedigd,
d was tot
che erfenis,
er Afschei-
le Smilde's
oorvechters
us ook van
e inrichting
„doleerende
in Liebchen

kan zeggen,
erking: het
honden? Ik
zou toch in
sympathie
punt inzake
s, bloed en
e opmerking
laat immers
as", „bloed"
zien van de
d naar „B"
lijk óók niet
ns alleszins

het zacht te
hrijft in zijn
dit: „Ik ben
in dit resul-
ingebracht,
allen worden
zetten we wel
we rekening

ziet ge voor u liggen de boosheid van uw leven. Gij
ziet uw zonden, niet alleen van den laatsten tijd, maar
van uw gansche leven; de zonden van uw jeugd; uw
verborgen zonden, uw openbare zonden.

Gij ontroert ervan.

Denkt dan aan uw Doop — luistert naar de spraak
van God in die sprankelende druppels.

„Zie", zegt de Heere, „zooals hier uw lichaam met
water gewassen wordt, zoo reinig ik u van al uw
zonden. Ik wasch u rein.

Ik doe weg al die boosheid. Alles, alles, hoe zwart,
hoe vuil. Alsof gij nooit zonde had gedaan. Blank als
een bloem".

Dat is zoo machtig vertroostend; dat drijft een
zucht van verlichting uit het hart. Dat doet ons her-
ademen. O, ja, het is erg, zoo erg met ons; maar God
maakt het in orde; om Christus' wil.

Wij behoeven niet meer bang te zijn om de wille
van die zonden, die vele, die zwarte zonden; afgewas-
schen, rein.

Daar zijn oogenblikken, waarin het ongeloof in ons
hart zich roert en het geloof van den troon wil drin-
gen.

O, neen, wij laten niet los, maar het is zwaar.

Zooals een boom nog wel de wortels in de aarde
houdt, maar trilt door den storm, die daartegen aan-
slaait en hem tracht te ontwortelen, zoo heeft de boom
van ons geloof in den storm, dien dat booze ongeloof
van onzen ouden mensch daar tegenaan jaagt.

Dan zullen wij zien op onzen Doop.

„Zie", zegt God, „zoo waar als gij hier gedoopt wordt
met water, zoo waar geef ik u de vergeving der zon-
den en het eeuwige leven. Ik zweer u dat. Gij behoeft
daar nooit aan te twifelen. Gij moogt daar nooit aan
twifelen. Ik geef het u".

Dat zal u machtig steunen. Als gij daaraan denkt,
dan zal het ongeloof, dat zich wilde laten gelden te-
ruggedrongen worden, het wordt stil in u en uw ge-
loof zal daar weer in die stilte staan, rustig, glan-
zend, bloeiend en uw hart met vreugde vervullen.

Gij merkt in uw leven de macht van de nog in u
overgebleven zonde.

Het is een worsteling van dag tot dag.

Als gij 's avonds in uw bed ligt zucht gij tot den
Heere en zegt: „Och Heere, hoe houd ik het uit".

En 's morgens als gij het leven weer ingaat is daar
weer die zelfde strijd, die zelfde vrees.

Denkt dan aan uw Doop.

In dien Doop heeft de Heere het u verzekerd, dat
Hij, zoo waar als uw lichaam met water gewassen

moeten houden met een bestrijding à tout prix". De
oude rominen zouden, als ze dit konden lezen, onge-
twijfeld zeggen: in cauda venenum. Het welk, over-
gezet zijnde, is: in den staart zit het vergif. Toen ik
dat laatste zinnetje las, dacht ik — zooals bij zoo heel
veel van wat door onze synodale broeders tegenwoor-
dig gezegd en gedaan wordt — aan Dr. Kuyper. In
een debat met een van zijn irenische broeders
vraagde hij eens op een bepaalde opmerking, dat
hem dat woord, rechtstreeks komend uit het hart,
veel meer waard was dan een lang betoog. Want de
gesteldheid van het hart beslist ten slotte over onze
houding in alle ding! En zou men dan niet graag een
toon juist van dat hart willen vernemen? Wat kan
ons liever zijn dan dat? Aan dat woord van Kuyper
dacht ik. Want komt dit woord van Prof. Dijk ook
niet uit het hart? Maar — het spijt me, dat ik het
zeggen moet — het komt uit een hart, dat ten aanzien
van deze zaak niet klopt zooals het kloppen moet.

Ja, het boek van Dr. Smilde begint zijn opmarsch
naar het erf der gereformeerde kerken wel zeer
triomfaal! Want niet alleen bereidt Prof. Dijk het
met breeden zwier den weg — hij is bovendien de
opperceremoniemeester van een heelen stoet, die zich
met innig welbehagen om het boek van Smilde ver-
zamelt. (De Veldkamp zei eens met het oog op een
soortgelijk verschijnsel: een heele meute, maar
dat wil ik niet zeggen — het is niet vriendelijk). Ach-
ter Dr. Smilde aan — ja achter Smilde aan, want
wie nu komen hebben de zaak niet zelfstandig bestu-
deerd zooals Prof. Dijk, die daarom, en dan heelemaal
alleen, mag vóórroepen — wandelt b.v. De Wiersinga,
u weet wel die van Leiden. (Tusschen twee haakjes:
Dr. Smilde geeft in zijn boek ook nog een, wel wat
geflatterd, jeugdportret van hem. Dat moet u beslist
eens even bekijken. Het is te vinden op pag. 321.
Onder ons gezegd en gezwegen: wat is die Wiersinga
veranderd sinds dien tijd!!! Ja, natuurlijk! alléén aan
den buitenkant). De Wiersinga nu roept in den stoet,
dat Smilde een „standaardwerk" gaf. Hij zegt verder
dat zijn jeugdportret goed gelijkt en spreekt dan als
zijn oordeel uit, dat de „heengegane A-broeders" het
boek van Smilde nu eens moeten lezen en dat „hun
voormannen" er „een heele kluit" aan zullen hebben
„om wat de predikant van Edam rustig voor ons
neerzet, te kunnen weerleggen". (Ik moet al weer wat
tusschen haakjes zetten, nu om misverstand te voor-
komen: het woord „heengegane" door Dr. Wiersinga
gebezigd is blijkbaar een woord uit het ons uiteraard
vreemde leidsch-kerkelijke jargon — in de gerefor-
meerde kerktaal beteekent het ongetwijfeld: uitge-
worpen, weggestooten). Na Dr. Wiersinga komt Dr.
Bouwmeester. Ook al zoo 'n „veranderde" dominee.
Bouwmeester is voorzichtiger. Hij zegt van het nieuwe

werd, u geeft niet alleen de rechtvaardigmaking, maar
ook de heiligmaking. Dat Hij u geeft dat machtige
heil, dat ge, al hebt gij in dit leven ook nog met de
zonde te strijden, toch eenmaal volmaakt heilig voor
Hem zult staan; dat heil, dat ge nu reeds, bij alle
aanvechting, toch in beginsel van de verdorvenheid
bevrijd, niet meer machteloos aan haar zijt overgele-
verd, maar dat gij kunt wederstaan en — overwinnen.

Ziet, als gij die prediking van den Doop hoort, dan
schept gij weer moed, dan valt uw moedeloosheid van
u af, want gij weet: „het is geen verloren zaak, de
overwinning is zeker".

Gij zult moeten toestemmen, dat gij dikwijls niet
veel van uw leven maakt. Daar komt weinig van uw
strijden tegen de zonde. Gij zijt in uw werk bezig niet
anders dan als een wereldling; een stukje brood, een
goede positie, dat is alles, waar het u om gaat.

Alles even platvloersch en aardsch; dat geeft u een
gevoel van moedeloosheid en ingezonkenheid.

„Wat is mijn leven", zegt ge; „waarvoor dient al
dat, getob en gescharrel al den dag opnieuw; wat waar-
de heeft het?"

Denkt dan aan uw Doop. Bedenkt, dat God de Heere
u toen Zijn merk- en veldteeken heeft gegeven, u Zijn
uniform heeft aangetrokken.

Zoodra gij daardoor aangeraakt zijt, zult gij alles
anders zien worden. Dan zult gij verstaan, dat gij staat
onder een Goddelijke roeping; dat uw leven moet zijn
een strijden tegen de zonde, tegen de macht van den
duivel in heel het leven, dat gij ook in uw allereen-
voudigste werk, dat doende naar den wil des Heeren,
bouwen zult aan Zijn Rijk, aan Zijn Wereld, naar het
Nieuw Jeruzalem toe.

Dat zal over uw gansche bestaan hemelsche glorie
leggen, dat zal u moed en veerkracht en ijver geven.

En als tenslotte de dood komt, dan nog zal, in het
laatste oogenblik, de gedachte aan den Doop, waarin
Hij, Die niet liegen kan, u verzekerde, dat Hij u het
eeuwige leven gaf, u vasten grond geven onder uw
voet, waarop gij staan kunt en stappen door de rivier
van den dood.

Hoe anders zou ons leven zijn, hoeveel meer een
waarachtig Christelijk leven als de Doop ophield voor
ons te zijn een dood kapitaal, een memoriepost in ons
levensboek om te wezen levende rijkdom, dagelijksch
brood.

Daar moet het naar toe, dat zij de vrucht van onzen
strijd over Verbond en Sacrament.

D. v. D.

boek: „Soms is zijn critiek heel sterk en juist". En hij
laat er op volgen: „Of hij hierbij zich van alle een-
zijdigheid heeft vrij gemaakt durf ik niet beweren".
Hier en daar plaatste De B. een critische noot. Maar
toch heeft hij ook alle lof. De collega van Dr. Bouw-
meester, Dr. Meyster, is weer zonder etnige reserve
„weg" van Smilde. Hoor maar eens:

„Wie nu werkelijk met kennis van zaken en een
oordeel des onderscheids mee wil spreken over de
vraagstukken die achter het kerkelijk conflict lig-
gen, moet dit boek goed bestudeeren. De holheid en
voosheid van vele pamfletten, die dienden om prose-
lieten te werven, voor schismatieke groepsvorming,
komt hier zoo duidelijk aan den dag. Bijzonder gaat
het hier over de vraag: hoe hebben de Kerken der
Afscheiding en haar voormannen geoordeeld over
de onder ons aanhangige, brandende vraagstukken,
en staat het werkelijk zoo dat de laatste Synodes
de confessioneele gevoelens van deze „vaderen"
feitelijk veroordeeld hebben?"

Er zijn vele broeders en zusters van „voormalig
A" die zich dit zand in de oogen hebben laten bla-
zen; laten ze nu ook den moed hebben, hun oogen
eens uit te wassen, en met ernst na te gaan of ze
geen verdichte fabelen zijn gevolgd. Als ze dit boek
van Dr. Smilde werkelijk eens goed doorgenomen
hebben, en dan nóg durven zeggen: ik blijf bij mijn
gevoelen, ja, dan houdt alles op, dan is de kwaal
ongeneeslijk, dan is ook elke argumentatie over-
bodig geworden.

Dr. Smilde schrijft in 'n milden en nobelen toon,
gelijk bij wetenschappelijk werk past, hij bestrijdt b.v.
met eerlijke en onbezoedelde wapenen „Rondom 1905"
op overtuigende en onweerlegbare gronden, zoodat
men denkt: een knap man, die daar nu iets steek-
houdends tegen in kan brengen, maar hij bezigt
geen enkel woord dat pijn doet of in zijn scherpte
niet toelaatbaar is. Over de verschijning van dit
uitmendend werk, waarbij prof. Dijk een oriën-
teerende en prijzende voorrede schreef, kunnen we
ons dus van heeler harte verblijden.

Zulke studies brengen ons verder. Hier vinden we
De Cock, Kuyper, Bavinck en de mannen der af-
scheiding zooals zij werkelijk waren. Wie hun ge-
voelens wil kennen, aanvaarden, of verwerpen, die
kan hier zijn wijsheid vergaren. We zijn zeer be-
nieuwd welke tegenargumenten tegen dit blindend
betoog zullen worden ingebracht.

Voortaan moeten we bij onze polemiek met een
broeder van divergeerend inzicht, beginnen met te
vragen: hebt u Dr. Smilde's boek al bestudeerd?

Zoo niet, doe dit dan eerst, en laten we daarna
praten".

Met één opmerking van Dr. Meyster ben ik het alvast
roerend eens, n.l. dat het Inderdaad gaat over de

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

UIT AMERIKA. IV.

Wij wezen op het groote gevaar waaraan de gere-
formeerde kerken van Amerika onderhevig zijn, het
gevaar van een uitslijten der gereformeerde theologie
en een overnemen van het religieus-amerikanisme, met
het „Jesus saves" tot inslag, en een afkeer van een
dogmatische fundatie tot gevolg.

In vele amerikaansche kerken, die ik bezocht, vindt
men hiervan de symptomen aanwezig. Soms in klein-
heden openbaart zich dat. Zoo b.v. in het gemis aan
bijbels in de kerken. Ieder heeft een dik gezangenboek,
maar heel weinig komt het voor, dat men over een
bijbel beschikt om het Schriftgedeelte, dat door den
predikant wordt voorgelezen, mee te lezen. Ook de
prediking heeft in vele kerken het eigen gereformeerde
karakter verloren. De tekst dient meestal als 'n kapstok
waaraan men hetgeen men meent te moeten zeggen
ophangt. Ik hoorde tot nu toe niet anders dan wat
wij noemen „exemplarische" preeken, waarbij van de
juiste bedoeling van den tekstinhoud heel weinig te-
recht kwam. Wat men zeggen wil heeft dan nog wel
een goede bedoeling, men ziet de zwakke plekken wel
in het kerkelijke leven en soms wordt daar heel scherp
op gewezen, maar het WOORD komt er niet bij tot
zijn recht, omdat men niet den inhoud van het WOORD
brengt, maar een tekst gebruikt als aanleiding om te
gaan zeggen wat men meent te moeten zeggen. Dit
ontneemt natuurlijk aan de Woordbediening alle klem.
Het wordt de dominee die iets zegt, niet meer het
WOORD zelf spreekt tot de gemeente, het is geen
WOORD-dienst meer. Een gevolg is dat de gemeente
aan geestelijke ondervoeding gaat lijden. En men kan
die ondervoeding ook duidelijk waarnemen in de onder-
linge gesprekken. Er is een ontstellende onkunde op
het terrein van kerkbegrip, exegese, dogmatiek, enz.
De besprekingen op de vergaderingen van de man-
nenverenigingen blijven oppervlakkig. Men praat
breedvoerig over een tekst, zonder de Schrift te zien.

Het is dan ook een der groote mankementen van het
amerikaansche gereformeerde leven dat men niet meer
studeert. Ik heb in de vele woningen waarin ik vertoefd
heb, er speciaal op gelet of er boeken in huis waren,
en zoo ja, welk soort boeken. En men krijgt een gevoel

vraag hoe de Kerken der Afscheiding over de
hangende kwesties hebben geoordeeld. Ja, daar moeten
we nog eens over praten!

Na de recensie van Dr. Meyster kreeg ik het kerk-
blad van Haarlem onder oogen. Och, och, wat is ook
dat anders geworden! Vroeger werd daarin de lot-
trompet gestoken op Dr. Woelderink dat het een lieve
lust was. En dan heelemaal niet door den dominee die
later naar Utrecht is gegaan. Neen door Dr. Boeljinga
zelf! Echt waar! En wat kon hij prachtig te keer gaan
tegen de opkomende hiërarchie. Hij raakte dan com-
pleet in vuur.

Weet u nog wel hoe hij H. H. telkens te pakken had?
Helaas — allemaal verleden! Van der Palm zei, toen
hij lofredenaar op koning Willem I was geworden en
men hem voorzichtig aan zijn bewogen patriotentijd
en zijn dankstonden voor de bevrijding van de tyran-
nie der Oranjes in 1795, herinnerde; och ik heb in
mijn jeugd wel eens wat tusschen. Dit wéér tusschen
twee haakjes. Dr. Boeljinga zingt dan de volgende
cantus laudis:

„Onder den stortvloed van brochures, die de
laatste jaren onze kerken binnenkletterden, was er
ook een van Dr. B. Holwerda, Dr. R. J. M. van Dr.
C. Veenhof: „Rondom 1905". Dit propaganda-
geschrift moest dienst doen om de meeningen der be-
zwaarden als de echte vertegenwoordiging der A-
richting te staven tegenover de zoogenaamde
Kuyper-theologie.

Met den gloed van vurige bezieling en branden-
den ijver werd dit werkje aangeprezen en nog aan-
bevolen als het afdoend bewijs van het recht van
de zaak der bezwaarden. En vooral de kinderen der
scheiding werden er mee bewerkt, om hun te over-
tuigen, dat zij allen behoorden mee te doen en mee
te gaan. Te goeder trouw hebben velen in den lande
zich daardoor laten verschalken.

Onder het lezen heeft toen echter menigeen al
gevoeld dat hier in veel opzichten aan de historie
geweld werd aangedaan. Tot een aparte, diepgaande
bestrijding kwam het echter nog niet.

Die wordt nu in dit werk door Dr. Smilde geboden.
Daarbij worde direct vooropgesteld, dat Dr. Smilde
herkomstig is uit een rasechte A-familie, die zelf te
Kampen heeft gestudeerd. Van vooringenomenheid
kan hij dan ook zeer zeker niet beschuldigd worden.

Welnu, achtereenvolgens stoot hij, met weten-
schappelijke rust en scherpzinnigheid, na diepgaande
studie, alle kegels op de baan der 3 genoemde
heeren omver".

Toen ik dat las herkende ik wel den stijl! Ik hoor
het Boeljinga zeggen: binnenkletteren. Wie kan dat als
hij? Maar den m a n herken ik niet meer. Of - toch wel?

En nu is het voor deze week genoeg. Volgende week
over het boek zelf.

C. V.

van dankbaarheid voor eigen land als men bedenkt hoe geheel anders het in dit opzicht bij ons is. Vaak moet ik terugdenken aan het bezoek dat ik verleden jaar-zomer bracht in een eenvoudig vissersgezin te Spakenburg, waar een boekenkast stond, gevuld met theologische werken, waarin de korte verklaring van Kok geheel aanwezig was, en de groote standaardwerken van onze gereformeerde dogmatici niet ontbraken. En ze werden gebruikt ook, dat bleek wel uit de gesprekken die ik met dezen man had. En deze gevallen zijn in Nederland geen uitzondering, maar regel, bij allen die kerkelijk meeleven.

In Amerika koopt men geen boeken. Het dagblad, dat geheel wereldsch gezind is, en de „neutrale“ magazines, weekbladen enz. worden gelezen en treft men in elk gezin aan, en dat is leetuur waarvan een verderfelijke invloed op het jonge geslacht uitgaat, waardoor de antithese niet meer gezien wordt en men hen, die nog uit de antithese leven willen in Amerika als spelbrekers beschouwt.

Onze indrukken van het amerikaansche gereformeerde leven vinden bevestiging in wat we lezen in een artikel van De J. P. de Jong, van Grand Rapids, die in het orgaan van de Geref. Mannenverenigingen op deze zelfde verschijnselen wees. Hij schrijft: „Het amerikaansche protestantisme is een zeer zacht gekneede religie geworden. Het heeft de meeste van zijn eigen overtuigingen verloren, zoodat er niets meer over bleef om voor te strijden. Voor velen zijn alle kerkengroepen volkomen gelijk. De waarheid, ook op het terrein van de christelijke leer, is relatief en moet alleen dan worden geleerd, wanneer het in de praktijk bewezen heeft waarde te hebben. De wereld kan gemakkelijk verbeterd worden, wanneer wij slechts allen in liefde te samen gaan. Deze slappe leer kon het volk niet inspireeren, met het gevolg, dat duizenden en miljoenen spotten met de stem der kerk of haar negeren. Er zijn dagen geweest, dat het protestantisme een agressieve en levende kracht was in deze wereld. Denk slechts aan wat Calvijn bij Gods genade heeft gewrocht in Geneve. Herinner u slechts hoe de Calvinisten zich verenigden rond Willem van Oranje en tot den dood gevochten hebben voor de vrijheid der Nederlanden. Laat ons terugdenken aan de dagen van de Puriteinen en de Pelgrims, die gezocht hebben een geestelijke gemeenschap te fundeeren aan de oevers van de Massachusettsbaai. En ook de laatste oorlog heeft opnieuw bewezen wat de kracht is van het gereformeerde geloof. In Nederland en in Hongarije waren de Calvinisten de ruggengraat van het verzet. Maar hier schijnen wij dit alles verloren te hebben.

Er is het gevaar dat wij geheel in den stroom van de rest van het amerikaansche protestantisme zullen meegaan. Er schijnt een groeiend tekort te zijn aan belangstelling voor de gereformeerde theologie. Het lezen en bestudeeren van solide boeken is bijna uitgestorven. Het jammerlijk slechte bezoek van vele vergaderingen bewijst hoe wij ons hebben gebogen onder den geest van dezen tijd. In onze kerken zijn we getuigen van een groeiende behoefte aan het zoeken van pret. Er schijnt slechts een klein begrip te zijn van onze verantwoordelijkheid tegenover God en de gemeenschap. De meesten zijn te zeer zelfgenoegzaam met de omstandigheden als ze nu zijn, dan dat ze aan een verandering denken, laat staan probeeren willen een verandering te bewerkstelligen. Hun houding herinnert aan die van Hezekia, die de boodschap van het komend oordeel over het huis van Juda ontving met deze woorden: „Het woord dat Jehovah heeft gesproken is goed, alleen dat het vrede zij in mijn dagen“. „Zoolang men een zekere vrede en welvaart geniet, is men onverschillig voor wat er met de volgende generatie gebeuren zal. De woorden van Lodewijk XVI: „Na ons de zondvloed“ zijn de hunne.....“

Deze ernstige diagnose van De Jong kan ons gereformeerde volk in Amerika beter helpen, dan het luchthartig oordeel van den heer Warnaar, die de z.g. „oecumenische“ synode in Grand Rapids bezocht, en slechts wist te spreken van een „bloeiend leven“ in de amerikaansche gereformeerde kerken. v. S.

LICHT IN DEN MIST.

De H. Hoeksema te Grand Rapids heeft in zijn blad „The Standard Bearer“ en in onze „Reformatie“ enkele opmerkingen ten beste gegeven over een uittaling in mijn referaat „De oude Strijd“ (gehouden op den dag van onze Theologische Hoogeschool).

Met waardeering en dankbaarheid heb ik zijn uittalingen gelezen. Hij noodigt mij uit tot een openlijke discussie over zijn verbondsbeschouwing, en zegt: „Zulk een discussie zou ten dienste van de waarheid kunnen strekken, en onze onderlinge verstandhouding kunnen bevorderen“. De Hoeksema belooft opname en vertaling daarvan in zijn blad. Zijn stuk eindigt met de opmerking: „Het groote verschil tusschen de 'synodalen' en de 'vrijgemaakten' ligt immers daarin, dat de laatsten 'ongebonden' zijn? Dat wil dus zeggen: er is alle ruimte voor broederlijke bespreking van de verbondskwestie“.

Inderdaad, De Hoeksema, voor zulk een broederlijke bespreking is bij ons alle ruimte, zooals die er ook vóór 1942 in onze kerken steeds is geweest. Onze kerken zijn slechts gebonden aan Gods Woord en de drie Formulieren van Eenigheid; in het overige erkennen zij volledige christelijke vrijheid. En dat wij

u daarin als geestverwant mogen begroeten, stemt ons tot vreugde. Wij weten, dat het is, zooals u schreef: „Nu kan ik broeder Doekes wel verzekeren, dat wij niet behooren tot degenen, die de 'vrijgemaakten' hebben gesmaad en gebrandmerkt“. Wij zijn u dankbaar voor uw kloek protest tegen de in onze kerken opgezeten hiërarchie.

Met toestemming van onzen hoofdredacteur wil ik dan ook graag gebruik maken van de gelegenheid tot de door u gevraagde discussie.

Vooraf is het echter noodig, dat we de kwestie even zuiver stellen. U hebt uw artikel voorzien van het opschrift: „Smoke Screen“, Rookgordijn. U nam dien term over uit mijn referaat; en naar aanleiding van mijn voetnoot, waarin ook naar u verwezen werd, zegt u: „Ik word dus ingedeeld bij die 'geestverwanten' in het buitenland“, die een rookgordijn leggen over de duidelijke beteekenis van Gods verbondsbeloften“. Even verder: „Dat 'rookgordijn' zit mij scheef. Het is juist niet mijn gewoonte om smoke screens te leggen over de waarheid“.

Dat laatste hebben wij van u inderdaad opgemerkt. En mocht mijn beknopte verwijzing in die voetnoot u onrecht hebben aangedaan, dan wil ik u daarvoor graag mijn verontschuldiging aanbieden. Wij weten zelf uit ervaring maar al te goed, wat het zeggen wil, in een verkeerd daglicht te worden geplaatst!

Toch geloof ik, dat u uit mijn opmerking teveel hebt afgeleid. Letterlijk schreef ik immers: „Over die duidelijke beteekenis van Gods verbondsbeloften is door de synodale theorieën een rookgordijn gelegd. En dien zelfden mist zien we ook in veel uitingen van onze geestverwanten in het buitenland. (Noot:) Zoo b.v. bij De Hoeksema, doch ook bij zijn tegenstanders“.

Mijn zeggwijze was wat beknopt. Maar er staat alleen dit: over de verbondsbeloften hangt, blijkens allerlei uitingen, ook bij onze geestverwanten in het buitenland (b.v. bij De Hoeksema en bij zijn tegenstanders), nog een nevel, een mist.

En de synodale theorieën hebben dien mist positief als een rookgordijn verspreid.

Mijn bedoeling was dus allermint, u te krenken, door u in denzelfden hoek te zetten met onze felle bestrijders hier in Nederland. Onze hoofdredacteur heeft er al op gewezen, dat er tusschen uw opvatting en de synodale theorieën ten onzent nog heel wat verschil bestaat. Laatstgenoemde theorieën vormen nu een officieel leersysteem, dat geen ingrijpende tegenspraak meer dulden kan. Uw opvatting daarentegen laat volle ruimte voor publieke discussie. Dat is op zichzelf al een weldaad voor het hart.

En daarom is het m.i. ook niet erg, wanneer we als broeders elkanders gedachten overwegen, en dan op sommige punten constateeren: er blijft nog het één en ander in den mist. Dat is geen grievend verwijt, wanneer het maar nader wordt aangetoond. Daarover zijn we het, geloof ik, volkomen eens. Graag wil ik u dan nu nader aanwijzen, op welke punten voor mijn besef uw verbondsoopvatting nog in den mist verkeert. Dit doe ik te meer, omdat ook in onzen kring nog lang niet alle vragen inzake de verbonds-openbaring tot klaarheid zijn gebracht. Er bestaat geen officiële „vrijgemaakte“ leer des verbonds naast en boven de belijdenis.

Na deze positie-bepaling kunnen we nu overgaan tot nadere bespreking van mijn uittaling.

Ik had daarbij uw opvatting op het oog, zooals u die hebt neergelegd in uw uit „The Standard Bearer“ gebundelde artikelen onder den titel: „De geloovigen en hun zaad“. Deze brochure is ten onzent nog niet algemeen bekend. Een vriendelijke hand bezorgde mij eenigen tijd geleden een exemplaar van den tweeden druk.

Met bijzondere belangstelling nam ik kennis van uw voorwoord (gedagteekend 21 Febr. 1946). Voor onze lezers citeer ik daaruit het volgende: „Het leek de Zendingcommissie onzer Kerken niet ondienstig, vooral in verband met de tegenwoordige geschillen in Nederland, de hiervolgende verhandeling te laten herdrukken. Men bedenke hierbij, dat deze materie niet geschreven werd met het oog op de kerkelijke verwikkelingen in het oude vaderland, doch reeds achttien jaren geleden in den vorm van artikelen in de STANDARD BEARER. De tekst werd geheel onveranderd gelaten. Hieraan wil ik nog toevoegen, dat de verspreiding van deze brochure in Nederland niet gemotiveerd wordt door den lust om een hond bij de ooren te grijpen, doch door de begeerte om de waarheid aangaande Gods eeuwig Verbond te dienen“.

Nu, ik kan wel verzekeren, dat wij met groote belangstelling van uw bijdrage kennis genomen hebben; vooral, nu in den zwaren kerkstrijd onze oogen verder zijn open gegaan voor den zegen en de Schriftuurlijke beteekenis van Gods verbond met ons en onze kinderen. Wij meenen, dat 'n openlijk verder onderzoek van Gods openbaring daarover niet anders dan nuttig kan zijn voor ons leven in Christus.

Overigens blijft het natuurlijk waar, wat u naar aanleiding van dat „rookgordijn“ schrijft: „Het kan immers ook zijn, dat wat iemand ziet als een rookgordijn, moet worden toegeschreven aan een cataract of staar van zijn oog“. Ja, dat erkennen wij volmondig. En daarom willen wij graag onze broeders dienen en van hen gediend zijn in het christelijk werk van het wegnemen der splinters uit dat oog. Moge de discussie tusschen u en mij daartoe een vruchtbare bijdrage opleveren!

Nog één opmerking! U schrijft ook dit: „Of echter het een of het ander waar is, kan niet uitgemaakt

worden door Wormser of Pieters, noch ook door onze Belijdenisschriften, die ons nu eenmaal geen duidelijke en volledige verbondsbeschouwing bieden, maar alleen door Gods Woord. Dat is taal naar ons vrijgemaakte hart! Daarom hebben wij ons zoo verzet tegen een synode, die haar armoede aan Schriftbewijzen trachtte te camoufleren door gewelddadige onderdrukking.

De waarheidsdrang van De Hoeksema is ook de onze: waarheid, maar dan uit Gods Woord! Dat is licht in den mist. L. DOEKES.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

OPROP OAN 'E GRIFFERMEARDE FRIEZEN.

De ynsamling fan boeken foar de Bibleteek fan 's Hegeeskoalle hat lokkich al goede fortuten hawn.

Oan 't nou ta binne der lykwols noch net folle Fryske wurken ynkaem. Dat is te bigripen. Jimme silte tocht hawwe, dat dy dêr net brûkt wurde kin e. Op syn moaiest soe faeks ien of oare Fryske studint dy ris ynajen, as hy oan 't aneupen wie, mar fjirder, ho mar!

Sa is it dochs net. Pref. Schilder sei my, dat it nedich is, dat ek de Fryske útjeften sa folslein mooglik yn 'e Bibleteek oanwêzich binne. En dat net mar foar de aerdichheit. NE, OM 'T SE BRÛKT WURDE MOATTE.

Dat is tael, dy 't wy fan 's prefessers hearre meye. Earst al de lêzing fan Pref. Greijdanus oer de Fryske Bibel, hwêryn 't hy ek de net — Fryske studinten oantrune, om it Frysk te learen. En nou dizze wurden wer.

Mar nou stiet it oan 's, om dit mooglik te meitsjen. De measte boeken binne útfoerkocht, EN DOCHS MOATTE SE DER YN! Dat kin, hwannear 't wy alle gearre 's kasten ris neisjogge, of 't dêr ek Fryske boeken ynstean, dy 't wy foar dit doel misse wolle.

Boeken, dy 't wy foar 's sels kocht hawwe, weljaen, giet nea maklik. Mar as it foar in goed doel giet, dan is it hwat oars.

Op forsûk fan Pref. Schilder freegje ik Jimm' dan nou: Stjûr elts Frysk boek (en ek elts boek oer Fryske taal, dat yn in oare taal skreaun is byg: „Stads- en Dorpskroniek“ fan Dr Wumkes) nei de Bibleteek fan 'e Hegeeskoalle, Broederweg 15, to Kampen, of as dat better útkomt, oan my.

Yn 't fourste plak natuerlik de mear of minder wittenskiplike. Mar net minder de oare boeken. Dit lêste is fral nedich mei 't each op 'e studinten, dy 't it Frysk leare wolle. Hja moatte dochs ek ark hawwe, om it te learen.

Is der ien, dy 't foar de oankeap fan Fryske boeken jild jaen wol, dy kin dat stoarte op myn girorekken, nr 352770. Fan eltse jildlike jefte sil yn dit blêd forantwurdig dien wurde. Om wis te wêzen, dat dit jild goed bistege wurdt, soe 'k útstelle wolle, om Pref. Greijdanus en De D. v. Dijk to freegjen, hjirfoar boeken to keapjen.

Sneup dos Jimm' kasten ris nei!

Doch it goed;

Doch it hjoed!

Gletsjerk.

B. D. ELZINGA.

(Naschrift. Friesch ken ik niet. Maar ik heb het toch begrepen. Ik zet een streep onder het verzoek op het adres te schrijven: Broederweg 15, om verwarring te voorkomen. — K. S.)

GRONINGER BRIEVEN

Amice frater.

Bezien wij de nieuwe leer, die Jean Paul Sartre haalt uit de wijsbegeerte van het existentialisme, dan blijkt ons al spoedig, dat zij niets nieuws geeft. Zooals thans heel de paganistische wereld schijnt te herleven, zoo treedt hier weer voor ons de trotsche stoïcijn, zooals de apostel Paulus dien in Athene ontmoette — Hand. 17: 18. Daarop wijst terecht Roger Breuil in „Foi et Vie“ van Juli-Aug. j.l. Hij zegt, dat elke wijsbegeerte den mensch vastheid wil geven door een kracht, een hoop, een „transcendence“ buiten hem. Zoo Plato met zijn idee, de Chinees met zijn voorvaderen. Het leven moet daardoor een waarde verkrijgen, die verder strekt dan de korte tijd van zijn bestaan.

Er is, zegt hij, slechts ééne doctrine, die deze „transcendence“, dit steunen op iets dat hooger is dan hij zelf, zoekt in den mensch zelve, en dat is het stoïcisme, dat thans in het existentialisme in nieuwen vorm herleeft.

Zonder twijfel krijgen de „walging“ voor en de „angst“ in het leven eerst realiteit door de sanctie van den dood. De stoïcijn zoekt de kracht, dien dood als het onverbiddelelijk einde recht in het gezicht te zien, voor hem niet te vreezen, ja hem zelfs als het moet